

Puheenjohtajan palsta

Jussi Peltö-Piri

Ajan virta on vinha. Mitä enemmän vuosia kertyy, sitä vauhdikkaampaa on ajan meno. Ei voi puhua hiekan hitaasta valumisesta tiimalasissa. On kuin eilinen päivä, kun kolme vuotta sitten helteisen heinäkuun viimeisenä sunnuntaina panttilaaset olivat koolla yli satapäisenä joukkona kotiseurakunnan kirkon suojissa Kauhajoella. Oli kaikki, mitä kunnon sukujuhlaan kuuluu: jumalanpalvelus, kunniakäynti sankarihaudalla sekä juhla seurakuntasalissa maistuvine aterioineen. Jälleen totesimme, miten paljon on suvussa monipuolista lahjakkuutta. Se on kauan tiedetty, että musikaalisuutta suvussa riittää. Kiitos vain vielä vuosienkin jälkeen panulaasille sekä Ilmajoelta tulleelle Järvisen Sirkulle. Kaunista ja herkkää oli! Yllättävä oli myös Katja Lehdon juhlapuhe. Aihe naisten äänioikeudesta olisi voinut olla hyvinkin paperin makuinen, mutta sitä se ei todella ollut. Hienosti Katja tempasi kuulijat mukaan omalla persoonallaan, hienoilla kevennyksillä ja eloisalla esitystavalla. Näin vuosienkin jälkeen voi todeta, että sekä juhlan aihe että juhlapuheen pitäjät olivat oikeita valintoja.

Sukujuhlissa kävijöiden määrä on aika lailla vakiintunut. Samat ovat kävijät, mutta aina joku uusikin eksyy mukaan. Mitenkä olisi, jos jokainen toisi ensi kesän juhlaan vaikka yhden lapsensa perheineen tai jonkun muun sukuun kuuluvan? Osanottajien määrä moninkertaistuisi äkkiä. Kyllähän tässäkin parannuksen tekemisen pitäisi alkaa itsestä: enpä ole kovin paljon panostanut omien lasteni tai lastenlasteni mukaan saamiseksi. Heistäkin jo yksi kirkonpenkki täytyisi! Mitähän, jos yritettäisiin eräs!

Meneillään on suurena haasteena sukukirjan julkaiseminen. Viime juhlassa päätettiin, että ensi kesän juhlaan mennessä olisi jo jotain alustavaa esitettävänä sekä kirjan kokoa että kustannuksia ajatellen. Nimiä on jo tarpeeksi yhtä kirjaa varten, yli neljäkymmentä tuhatta. Olisi varmasti jo aika panna nimet kansiin. Jokaisen sukuhaaran tulisi vain nyt pitää huolta siitä, että käytettävissä olisi tarkat tiedot lähisukulaisista, ettei jälkeen päin tarvitsisi pahoittaa mieltä ”että kun on väärät tiedot”. Nyt olisi aika herätä tässä asiassa.

On mielenkiintoista odottaa ensi kesän sukujuhlaa Kauhajoella. Kokoontumispäivähän on heinäkuun viimeisenä sunnuntaina. Juhla alkaa jumalanpalveluksella ja käynnillä sankarihaudalla ja sen jälkeen yhteisellä aterialla ja päiväjuhlalla seurakuntakeskuksessa. Puhujiksi ovat lupautuneet sukuun kuuluva valtiopäiväneuvos Markus Aaltonen sekä murrepakinoitsija Aino Mäki-Kaukola Seinäjoelta. Myös jumalanpalvelus ja musiikkiohjelma hoidetaan suvun omin voimin.

Tapaamisiin sukujuhlissa Kauhajoella. Tervetuloa!

Pantin sukuseura ry:n hallitus 2006-2009

Jussi Peltö-Piri, puheenj.

Kari Aaltonen, varapuheenj.

Eija Ala-Pantti, sihteeri

Pentti Ala-Pantti, rahastonhoitaja

Seija Ollila, sukutiedoston hoitaja

Ritva Ala-Keturi

Perttu Keski-Mattila,

Lea Peltomäki,

Timo Panula

Otto Nurmela,

Vuokko Rajala,

Seija Pietari

Uudet hallituksen jäsenet esittäytyvät

Seija Tuulikki Pietari o.s. Kujanpää s. 1.9.1943

Kotikyläni Kauhajärvi sijaitsee Kauhajoen Hyypässä. Vanhempani ovat Nikolai Kujanpää Kauhajärveltä ja Aili Maria o.s. Hautaviita Heikkurinkylästä. Syntysijani on lähellä Pantin suvun Ala-Pantteja, joihin jo lapsena pääsin tutustumaan.

Vuonna 1962 tapasin tulevan mieheni Paavo Pietarin, joka kuuluu äitinsä Fanni Vilhelmiina Pietarin o.s. Ikkelän ja myös isänsä Antti Iisakki Pietarin kautta Pantin sukuun. Paavo on tehnyt elämäntyönsä metsätalousinsinööriä ja on nykyisin UPM:n palveluksessa. Meillä on Paavon kanssa neljä lasta, tytär Terhi ja kolme poikaa Tomi Juhani, Niko-Petteri ja Riku Antti Ilmari, jotka opiskelu ja työelämä ovat vieneet Etelä-Suomeen ja välillä ulkomaille. Ensimmäinen lapsemme Hanna-Maria on pienenä enkelinä taivaassa.

Olen ollut Kauhajoen kunnan ja sittemmin Kauhajoen kaupungin palveluksessa vuodesta 1964 lähtien. Ensin sosiaalitoimistossa toimistotyössä, joka ei minulle pidemmän päälle riittänyt. Niinpä rupesin työn ohella opiskelemaan avoimessa yliopistossa aineopintoja ja sen jälkeen pätevöidyin sosiaalityöntekijäksi Tampereen Yliopiston kirjoissa ja samalla kävin myös iltalukion. Sosiaalityöntekijän virassa olen ollut vuodesta 1974 ja johtavana sosiaalityöntekijänä 1998 lähtien. Vastuualue on laaja, on huolehdittava asiakaspalveluprosesseista, henkilöstöstä, taloudesta ja tietysti kehittämisestä.

Olin Kauhajoen kunnan luottamustehtävissä, varavaltuutettuna, sivistyslautakunnan ja kirjastolautakunnan jäsenenä ja nuorisajohtokunnan puheenjohtajana, kunnes johtavana viranhaltijana en enää voinut olla kaupungin luottamustehtävissä.

Kauhajoen seurakunnan luottamustehtävissä olen ollut 20 vuotta. Ensin olin johtokunnissa.

Kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa ja taloudellisessa jaostossa alkoi v. 2007 kolmas kausi, puheenjohtajistossa kolmas vuosi.

Ammattiyhdistyksessä olen toiminut aktiivisesti yli 30 vuotta.

Presidentti antoi jo vuonna 1993 Suomen valkoisen ristin mitalin. Siihen ne arvomerkit taitavat jäädäkin.

Harrastan kuorolaulua kirkkokuorossa. Intohimoni on puutarhan hoito ja sisustaminen kotona.

Joskus minulla oli kaksi kasvihuonettakin, nykyään riittää kukat, omenapuut ja marjapensaat.

Liikun pyörälläni joka säällä. Kuntosalilla käynti on parasta, samoin vesijumppa. Tykkään käydä avannossa, saunassa ja uimassa, vaikka en kunnolla osaakaan uida, laillansahan se lintukin laulaa.

Otto Arto Nurmela

synt: 1.2.1934 Kauhajoki

Puoliso: Eila Irmeli Karhumäki, ero 1977

Lapset: Karita Urpu Irmeli 1963

Virva Tuulikki 1966

Arto Turo Ilmari 1968

Nykyinen elämänkumppani Paula Jussila

Sotilasarvo: Majuri 1984, evp 1974

Curriculum vitae

Ylioppilas Seinäjoen Lyseo 1955

Lentoupseerikurssi 25 Ilmasotakoulu ja Satakunnan Lennosto 1956

Kadettikoulu kurssi 45 Ilmasotalinja 1958-1960

Upseerien tutkakurssi Sähköteknillinen koulu 1964-1965

Viestikapteenikurssi Viestikoulu 1966-1967

Kasvatusopin approbatur Oulun yliopisto 1968

Valtio-opin approbatur Jyväskylän yliopisto 1968

Ennakoivan ajon kouluttajakurssi Liikenneturva 1974

Palvelu Ilmavoimissa

Kouluttaja ja toimistoupseeri Ilmav VP 1960-1962

Viestikeskus 5:n:n päällikkö 1963-1965

Kurssinjohtaja ja koulutusosaston johtajan sijainen
Ilmavoimien Viestikoulu 1965-1969
Karjalan lennoston viestipäällikkö 1969-1974
Evp 1974

Kari Aaltonen

Pantin sukuseura ry:n XII vuosijuhla – miellyttävää yhdessäoloa

Pantin suku kokoontuu joka kolmas vuosi viettämään kesäjuhlaa, jonka yhteydessä pidetään virallinen kokous. Kuluneena kesänä (2006) panttilaiset kokoontuivat sunnuntaina 30 heinäkuuta, tällä kertaa juhlapaikkana oli Kauhajoen seurakuntakeskuksen tilat.

Kuten aina kesäjuhlien järjestäjien huolena on sää, otetaanko riski ja pidetään tilaisuus ulkosalla, jolloin sade voi latistaa tunnelman. Sukuseuran hallitus päätti tänä vuonna onnistuneesti pitää juhlan sisätiloissa, sillä tuona heinäkuuisena sunnuntaina ei suinkaan ollut sateen uhkaa, vaan helle oli ulkona näännyttävä. Juhlaväki sai nauttia yhdessäolosta sisätiloissa suojassa helteeltä.

Vuosijuhla alkoi arvokkaasti jumalanpalveluksella Kauhajoen kirkossa. Saarnan piti suvun jäsen Matti Korpiaho. Kirkonmenojen jälkeen siirryttiin sankarihautojen ääreen, jossa Jussi Peltö-Pirin puheen ja yhdessä veisatun virren jälkeen Ritva Ala-Keturi ja Jussi Peltö-Piri laskivat kukkalaitteen menneiden sukupolvien ja sankarivainajien muistopaadelle.

Tästä juhla jatkui seurakuntakeskuksessa, missä ilmoittautumispöytien ääressä oli hetken pientä ruuhkaa, mutta kaikki sujui lopulta joustavasti, kiitos Seija Ollilan ja Pentti Ala-Pantin apujoukkoineen. Lea Peltomäki ja Jussi Peltö-Piri toivottivat meidät ovella tervetulleiksi kätellen jokaista.

Maittavan juhla-lounaan jälkeen Timo Panula juonsi rauhalliseen, täsmälleen juhlan luonteeseen sopivaan, tyyliinsä eri ohjelmanumeroita. Oli musiikkiesityksiä, Sirkku Järvisen laulua Timon säestämänä, Arto ja Hannu Panulan soitantaa, sekä yhteislaulua.

Juhlapuhujaksi oli saatu työministeri Tarja Filatovin erityisavustaja Katja Lehto-Komulainen. Hän käsitteli esitelmässään naisten asemaa Suomessa alkaen 1900-luvun alusta, jolloin yleinen äänioikeus säädettiin naisille. Esitys eteni johdonmukaisesti aina nykypäivään asti, josta toteamus on, että korkeakoulupaikoista enemmistö on naisten hallussa. Yhä useampi perinteinen miehinen virka on nykyään naisten hoitama. Näkyvin osoitus tästä oli taannoin Elisabeth Rehnin nimitys puolustusministeriksi ja tietenkin tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Suvun jäsenen puheenvuoron käytti Matti Keski-Mattila ja Ollilan Seija kertoi, miten ”jokainen ihminen on taulun arvoinen”. Seija hoitaa sukutiedostoa, jossa on jo noin 36000 nimeä ja lisää tulee koko ajan, kun tutkimus etenee.

Virallinen osa juhlasta koostui perinteisestä kokouksesta, jossa valitaan sukuseuran puheenjohtaja sekä hallitus seuraavaksi toimikaudeksi. Matti Keski-Mattilan luotsaama kokous sujui juohevasti, kuultiin toimintakertomus, samoin tilikertomus, jotka hyväksyttiin.

Sukukirja-asiakin nousi esille ja luultavasti seuraavaan, vuonna 2009 pidettävään, kokoukseen on jo jotain valmista tällä saralla.

Koko juhlan ajan oli arpoja myynnissä. Kaikki 400 arpaa menivät kaupan etenkin nuoren Iida Seppälän tarmokkaan myynnin ansiosta. Päätöskahvien ja arpajaisten jälkeen kajautimme pontevasti Vaasan marssin, jonka jälkeen vapaa seurustelu jatkui leppoisissa merkeissä. Juhlaan osallistui n. 130 henkeä.

(4 valokuvaa juhlasta)

Eduskunta 100 vuotta – Naisten äänioikeus 100 vuotta
Rakas Pantin sukuni, hyvä juhlayleisö!

Kiitän järjestäjiä yllättävästä kutsusta saada tulla juhlapuhujaksi. Kutsu oli suuri ilo ja kunniatehtävä! Kansanedustuslaitoksemme syntymisestä ja äänioikeusuudistuksesta on kulunut sata vuotta ja niistä on arvokasta puhua Kauhajoella, koska eduskunta toimi täällä talvisodan aikana. Se on ollut ainoa kerta, jolloin eduskunta on kokoontunut muualla kuin pääkaupungissa. Samalla voimme tarkastella parannuksia, joita on tapahtunut naisten ja perheiden asemaan vuosikymmenten kuluessa.

Eduskunnan syntyvaiheisiin ja äänioikeusuudistukseen vaikutti moni tekijä, mm. Venäjän heikkouden tila. Suomi oli osa Venäjän keisarikuntaa, josta levottomuudet levisivät tänne, Suomeen tuli suurlakko. Kansa vaati oikeutetusti äänioikeusuudistusta. Naiset ja miehet olivat yhdessä toimineet yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden puolesta jo raittius- ja työväenliikkeessä. Säätyvaltiopäivien aikaan suurin osa miehistä ja kaikki naiset olivat ilman äänioikeutta. Säätyvaltiopäivät olivat nelikamariset: neljä säätyä eli aatelisto, papisto, porvaristo ja talonpojat edustivat kahdeksaa prosenttia kansasta. Aatelistoa edustivat sukujen päämiehet, jotka saivat säätyvaltiopäiville enemmän edustajia kuin kolme muuta säätyä yhteensä, vaikka aateliston osuus oli 0,1 prosenttia kansasta. Pappissäädyn muodostivat arkkipiispa, piispat sekä vakinaisten pappien edustajat. Porvarissäädyn isoista kaupungeista tuli useampia edustajia ja äänioikeutettuja olivat veroja maksavat miehet. Varakkaammilla oli useampia ääniä: yhdellä porvarissäädyn edustajalla saattoi olla jopa 25 ääntä. Talonpoikaissäädyn edustajat valittiin valitsijamiesvaaleilla, joihin saivat osallistua perintömaata omistavat miehet.

Säätyvaltiopäivien aikaan teollisuustyöväki ei saanut äänestää, koska he olivat toisen palveluksessa. Äänioikeutta vailla olivat myös torpparit ja maaseudun tilaton väki. Äänioikeusuudistuksen jälkeenkin ilman äänioikeutta olivat vaivashoidon varassa olevat, kansalaisluottamuksensa menettäneet ja irtolaisuudesta tuomitut. Oikeustieteen tohtori, eduskunnan entinen apulaisoikeusasiamies Pirkko K. Koskinen kirjoittaa Yksi Kamari – Kaksi Sukupuolta, Suomen eduskunnan ensimmäiset naiset -kirjassa, että äänioikeuden kytkeminen nykyisen toimeentulon saamiseen veisi äänioikeuden sadoilta tuhansilta suomalaisilta. Pirkko K. Koskinen kirjoittaa myös siitä, että monet vuoden 1918 sotaan punaisten puolella osallistuneet tuomittiin menettämään kansalaisluottamus, mikä vei äänioikeuden. Koskinen toteaa, että vaikka pääosa armahdettiin, kansalaisluottamusta ei välttämättä palautettu ja että tätä on silloisissa oloissa voitu jopa tarkoittaa: haluttiin ehkä tietoisesti estää punaisten puolella taistelleita käyttämästä äänioikeuttaan. Kansalaisluottamuksen menettämisseuraamus poistettiin laista vasta vuonna 1969.

Ensimmäinen eduskunta

Venäjän keisari taipui äänioikeusuudistukseen, joten vuonna 1906 säädettiin yleinen ja yhtäläinen äänioikeus ja uudistettiin nelikamariset säätyvaltiopäivät yksikamariseksi eduskunnaksi. Äänioikeus annettiin yli 24-vuotiaille naisille ja miehille. Jokaiselle äänioikeutetulle tuli yksi ääni. Vaalikelpoisuus eli oikeus olla ehdokkaana tuli kaikille, joilla oli äänioikeus.

Suomi teki maailman- ja Euroopan historiaa äänioikeusuudistuksessa. Maailmanhistoriaa Suomi teki siinä, että naiset saivat oikeuden paitsi äänestää, myös asettua ehdokkaaksi. Uusi Seelanti oli antanut ensimmäisenä maailmassa naisille äänioikeuden mutta ei vaalikelpoisuutta. Suomen naisten äänioikeus ja vaalikelpoisuus oli Euroopan ennätys. Esimerkiksi Ruotsissa yleinen ja yhtäläinen äänioikeus tuli vuonna 1919.

Ensimmäisissä eduskuntavaaleissa vuonna 1907 äänioikeutettuja oli 1,2 miljoonaa ja äänioikeutettujen määrä kymmenkertaistui entiseen verrattuna. Eduskuntaan valittiin 19 naiskansanedustajaa, kun esimerkiksi muissa Pohjoismaissa valittiin pitkään vain yksi tai kaksi naiskansanedustajaa.

Ensimmäisiä naiskansanedustajia olivat mm. räätälin tytär Maria Raunio, kutoja Jenny Nuotio, ompelija Anni Huotari ja toimittaja Miina Sillanpää. Etelä-Pohjanmaalla valittiin maatalon emäntä

Eveliina Ala-Kulju. Ensimmäiset vuosikymmenet olivat naiskansanedustajilla vaikeita. Ainakin viisi heistä joutui vankilaan poliittisista syistä.

Eduskunnan syntymisestä ja äänioikeusuudistuksesta huolimatta Suomen ja Venäjän suhteet olivat ennallaan: eduskunta oli yhä riippuvainen Venäjän keisarista. Lain säätäminen edellytti eduskunnan ja keisarin yhteistä päätöstä. Keisarilla oli myös oikeus määrätä uudet vaalit toimitettaviksi, mitä oikeutta hän myös käytti.

Uudistuksia naisten ja perheiden asemaan

Naimisissa oleva nainen oli sata vuotta sitten miehensä holhouksen alainen. Neiti-ihmiset sen sijaan saivat päättää itse omaisuudestaan. Vuonna 1930 voimaan tullut avioliittolaki vapautti naisen aviomiehensä holhouksesta, mikä oli tärkeä uudistus. Avioliittolain mukaan vaimon tuli ottaa miehensä sukunimi naimisiin mennessään. Vasta vuonna 1986 tuli sallituksi se, että nainen voi pitää oman nimensä tai mies voi ottaa naisen sukunimen naimisiinmenon yhteydessä.

Avioliittolain lisäksi tärkeitä uudistuksia olivat mm. yleinen oppivelvollisuuslaki (1921), työsopimuslaki (1922): vuosilomaksi tuli 4-7 päivää; kansaneläkelaki (1937): kansaneläke paransi tavallisen kansalaisen taloudellista asemaa; äitiysavustukset (1938); kunnat velvoitettiin perustamaan äitiys- ja lastenneuvoloita (1944); lapsilisät (1948); kouluruoka (1948); aravasuunnitelma (1949): sen varoja käytettiin asuntotuotantoon; rokotuslaki (1952); ehkäisypillerit hyväksyttiin (1961); yhdeksän viikon äitiysloma (1964); sovittiin siirtymisestä 40 tunnin viikkotyöaikaan (1965); työsopimuslaki (1970); peruskoulu (1970-luvulla); vuosilomalain uudistus (1973); lasten päivähoito kunnille (1973); äitiysloma seitsemäksi kuukaudeksi (1974); isyyslomaksi 12 päivää (1978); vanhempien oikeus jakaa keskenään vanhempainloma (1978); uusi sukunimilaki (1986), jne.

Suomessa kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus päivähoitopaikkaan, mikä on tärkeä naisten ja perheiden asemaan vaikuttava asia. Monissa Euroopan maissa tällaisesta ei edes uneksita.

Koulutus on ollut yksi keskeisistä uudistuksista. Eduskunnan puhemies Paavo Lipponen totesi eduskunnan 100-vuotisjuhlaiskunnon, että myös yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden säätämisen taustalla vaikutti 1800-luvulla alkanut suuri sivistyspionnistus, ennen kaikkea kansakoulujen perustaminen.

Alma-tyttäreni aloittaa koulun tänä syksynä. Entisaikaan oma isoäitini kävi kuusi viikkoa kiertokoulua ja toinen isoäitini neljä luokkaa kansakoulua, talouskoulun ja karjakkokoulun. Itse sain käydä peruskoulun, lukion ja yliopiston.

Suomessa on tällä hetkellä (v.2006) naisten koulutustaso jo korkeampi kuin miesten. Korkea-asteen tutkinto on maisista 27 %:lla ja miehistä 23 %:lla.

Koulunkäynti ei ole itsestäänselvyys vielääkään kaikkialla maailmassa. Esimerkiksi tyttöjen ei anneta kaikkialla käydä koulua. Kansainvälinen työjärjestö ILO, YK:n erityisjärjestö, on laskenut, että yli 100 miljoonaa lasta tekee orja- tai pakkotyötä tai on pakotettuna lapsisotilaiksi, jolloin he eivät voi käydä koulua. SAK:n lakimiehenä olin vuonna 1998 Suomen hallituksen delegaatiossa Genevessä, Sveitsissä, kun valmisteltiin kansainvälistä sopimusta, jolla kielletään nämä lapsityön pahimmat muodot.

Suomalaisia menestyneitä naisia

Monesta suomalaisesta naisesta voisi kirjoittaa huikaisevan menestystarinan, mutta heistä on vaikea löytää tietoja historiakirjoista. Yksi heistä oli kauhajokelainen (toim. huom.) Agnes Sjöberg, Euroopan ensimmäinen naiseläinlääkäri.

Miina Sillanpää oli Suomen ensimmäinen naisministeri. Hän toimi vuosina 1926-1927 toisena sosiaaliministerinä. Miina Sillanpäästä tuli itsenäisen Suomen merkittävä naispolitiikko, joka kohosi vaatimattomista torpan tyttären oloista eduskuntaan ja ministeriksi. Hän oli kansanedustajana 38 vuotta ja hänen valintansa ministeriksi herätti suurta huomiota kotimaassa ja ulkomailla. Vasta 20 vuotta myöhemmin nimitettiin seuraava naisministeri. Miina Sillanpää oli naisten ammatillisen järjestäytymisen ja sosiaalilainsäädännön uranuurtaja. Hän toimi palvelijoina työskennelleiden naisten aseman parantamiseksi. Miina Sillanpää aloitti maakuntamatkat

lastenkoteihin, mielisairaaloihin, kouluihin ja kunnalliskoteihin. Hän tutustui ihmisten arkeen ja raportoi vanhusten kylmistä ja vetoisista kunnalliskodeista, ruuan huonosta laadusta ja lastenkotien liian kovasta kurista.

Ministerinä Miina Sillanpää teki historiaa: hän oli ensimmäinen nainen tässä tehtävässä. Muita naisia, jotka ovat tehneet historiaa tulemalla nimitetyiksi tai valituiksi ensimmäisinä naisina tehtäviinsä ovat vuosikymmenten aikana olleet muun muassa: Tyyne Leivo-Larsson suurlähettilääksi, Alli Lahtinen sosiaalihallituksen pääjohtajaksi, Sylvi Siltanen maaherraksi Turun ja Porin lääniin, Sirpa Rautio kunnanjohtajaksi Uuraisiin, Hella Wuolijoki Yleisradion pääjohtajaksi, Helvi Sipilä YK:n apulaispääsihteeriksi, Elisabeth Rehn puolustusministeriksi, Aino Sallinen Jyväskylän yliopiston rehtoriksi, Sirkka Hämäläinen Suomen Pankin pääjohtajaksi, Riitta Uosukainen eduskunnan puhemieheksi, Tarja Halonen ulkoministeriksi, Tarja Halonen tasavallan presidentiksi, Anneli Jäätteenmäki pääministeriksi, Riitta-Liisa Paunio eduskunnan oikeusasiamieheksi ja Pauliine Koskelo korkeimman oikeuden presidentiksi.

Hyvä yleisö!

Sain itse osallistua Pantin suvun sukujuhliin ensimmäistä kertaa 10-vuotiaana. Viime sukujuhlissa olin yhdessä lasteni kanssa, Yht'äkkiä en nähnyt Aleksii-poikaani, 6-v., missään. Löysin hänet lopulta istumasta rakkaan Esko-enoni vieressä penkillä. Kaksi suvun miestä istui siinä vieretysten - mikä hellyttävä näky!

Tätä puhetta valmistellessani Aleksii, nyt 9-vuotias, vastasi kysymykseeni, mikä on suku näin: ”Suku on joukko, joka jatkuu koko ajan, kunnes se katkeaa”. Voiko sen paremmin sanoa? Toivotan mieleenpainuvaa sukujuhlaa.

Katja Lehto-Komulainen, oikeustieteen kandidaatti, työministeri Tarja Filatovin erityisavustaja 2005-2007, Eurooppasihteeriksi SAK:n kansainvälisellä osastolla vuodesta 2007 lähtien.

(lehtileikkeet 2 kpl)

”Herman Ala-Pantti eli Kyyny syntyi Kauhajoella 3. p. huhtikuuta 1875. Tuli Amerikkaan heinäkuulla 1893. Palasi syksyllä 1896 Suomeen, jossa meni naimisiin Maria Mustasluoman kanssa 1898. Tuli uudelleen Amerikkaan v. 1899. Molemmilla kerroilla kuului jäsenenä Wäinö-seuraan n:o 3 Ishpemingissä Michiganissa. Sydänhalvaus katkaisi elämän Ishpemingin sairaalassa 13. p. maaliskuuta 1902.”

”Surulla ilmoitan, että rakas äitini, entinen talonemäntä, Loviisa Ala-Pantti o.s. Teevahainen Ala-Pantin tilalla Kauhajoella, Suomesta, on taivaallinen Isä hyväksii nähnyt ajallisen kuoleman kautta (sydänhalvauksella) luoksensa kutsua viime huhtikuun 8. p. 1915 lähellä 66 ikävuottaan ollessaan talousaskareissa, jättäen kaipauksella muistamaan lesken lähellä 71 ikävuotta vanhan isämme Herman Ala-Pantin, yhden pojan ja yhden tyttären Suomessa sekä 2 poikaa ja 2 tytärtä Amerikasta, kolme miniää, yhden vävyn, 3 veljeä, 2 sisarta, 26 lastenlasta ja laajan sukulaispiiriin. Ishpeming, Michigan, toukokuun 8 p. 1915 Alexander Pantti Autuaat ovat ne, jotka hänen käskynsä pitävät, että heidän vuoimansa elämän puusta olisi ja he porteista kaupunkiin sisälle menisivät.”

Tässä kaksi kuolinilmoitusta, jotka on julkaistu Amerikassa aikanaan. Loviisa Ala-Pantti oli Herman Hermanninpojan äiti. Herman Ala-Pantti oli Karijoella eläneen Fanni Prosin o.s. Luoma-Keturi, entinen Ala-Pantti, isä. Loviisa oli minun isäni Oiva Ala-Pantin isoäiti. Eija Ala-Pantti

Rintala

Panttikylässä, Ala-Pantin kantatilan yläpuolella sijainnut talo. Talo tunnettiin alkujaan Yli-Pantti nimellä. Talossa asui Rinta-Pantti ~~niminen perhe, joka myi talon Aronkylästä muuttaneelle Korkolan perheelle. Vilhelmiina ja Hermannin~~ Ala-Pantti ostivat talon Korkolalta 40-luvun alussa. Sodan aikana Rintalan tupaan sijoittui asumaan neljä perhettä Karjalan evakoita. Talo on kylmä asua, joten evakot siirtyivät vähän ajan päästä muualle asumaan.

Seuraavaksi kiinteistöä käytettiin ahkerasti painiharjoitustilana. Talossa oli urheiluseuran painimatot. Kylän nuoret miehet kävivät siellä painiotteluita.

Talo siirtyi Hermannin pojan Ilmari Ala-Pantin hallintaan ja hän perusti paikalle sekatavarakaupan, jota piti joitakin vuosia 50-luvun lopussa. Ilmari lähti kauppiaksi muualle ja vuokrasi kaupan Hakasen veljeksille Jokimäenkylästä. Eräänä kevättalven yönä 1960-luvun lopussa kauppa syttyi palamaan ja aamulla paikalla oli vain savuavat rauniot. Tulipalossa tuhoutui tupa ja ulkorakennukset irtaimistoineen.

Eija Ala-Pantti

(Rintalan talon kuva)

WYHOO

Joulu Hämes-Havuudessa

Yritän tässä vähän muistella joulua noin seitsemän vuosikymmentä sitten. Juhlan puitteet olivat varsin yksinkertaiset niin kotonani kuin naapurissa, paapan ja mamman talossa ”Toiskassakin”, jolla on nyt komealta kalskahtava tämän päivän nimi ”Hämes-Havuunen”.

Silloon ei puhuttu mitää pikkujouluista, joita nykyään suunnitellahan ja järjestetähän jo heti ’päänpitiöviikkojen’ perähän. Ei ollut mitää leluparaatia eikä mutakaa n.s. kaupallista joulua. Ehtatoina viserrettihin pukin pussiin puuhevosia, mollamaijoja, päretmölleröötä, perunatikkusahuria ym. sellasta. Vain harvas taloos kävi joulupukkikaan. Maharolliset lahajapaketit kasattiin hämytunnilla kuusen alle, josta ne sitten illan tullen ’pukki-uskoosille’ jaettiin.

Tärkeempihin joulun valamisteluuhin kuului perinteisten juhlaruokaan valamistelu. Jo pari viikkua ennen juhulaa oli sian lahtaaminen. Mitä suureet taloo sitä isoompi piti olla joulupossukin. Tätä seurasi kinkun suolaaminen, keittäminen ja paistaminen, sitte verimakkarat. Pikkupoijat monesti lähetettiin hakemaan krannista ’makkaranmittaa ja kiskon kaavaa’, jotta herkut tulisi normaalia kokua. Myös kuivat kalat lipiöitiin ja liotettiin hyvis aijoon. Sallatit, kropsut, klimppisopat ja ohorankryynipuuro olivat vooros vasta autun tuntumas, juomana joulukalia myös kuuluu pöyrän antimihin.

Aattona ennen juhula-ateriaa käytiin saunas. Toiskan isoos saunas oli useenkin miehet ja naiset löylyys yhtä aikaa ja piit oli löylyn heittäjinä ja ainakin isäntäväen seliät pesemäs. Saunan jälkeä olikin juhula-ateria, joka aloitettiin lyhyellä virren veisuulla, joka lieneekin useissa jouluissa ollu ainut juhulistava hetki. Jos pukki tuli, niin piiris pyörien laulettiin joululauluja. Joulupäivän aamuna noustiin tiiman tai parikin tavallista aikaasemmin, että askarehet tuli teheryksi ennen kirkkohon lähtyä. Niin meiltä kuin Toiskastakin mentihin usiammallaki hevoosella, kun väkiä oli 10-15 henkiä taloos. Silloin, ehkä yleisemmin kuin nykyään, kävi vieraita pyhinä tavallista enemmän. Toiskas oli miltei vakio vieraina Kuoppalan Klaara ja Antti Nummikoskelta ja Turjan opettaja vaimonsa kans Jalasjärveltä, nämä kummatkin olivat omilla hevoosillaan, joilla kävivät myös joulukirkossa. Useenkin he aloittivat kotomatkan vasta ensimmäisenä arkipäivänä. Tulukoon täs mainituksi, että Turjan vaimo oli isoisäni sisar. Edellä mainittujen lisäksi oli jouluvieraita monesti myös Kristiinankaupungista Kivekkään perheestä. Heirän talossaan oli meikäläisillä aina kortteeri tieros kaupungin käydessäni.

Joulukirkos käynneiltä on unohtumattomana muistona ’kaltrujen’, kulkusten ja aisakellojen moniääniset kilinät.

(Kopio päästötodistuksesta)

(Kuvia Ala-Mattilan talosta)

Kuvat Virpi Ala-Keturi
Teksti Ritva Ala-Keturi

Ala-Mattilaa kunnostetaan

Kaksifooninkisen talon 14 ikkunaa katsovat ympäröivälle lakeudelle. Talo edustaa eteläpohjalaista rakennusarkkitehtuuria parhaimmillaan.

Ensikosketuksen taloon sain jo 1940-luvun loppupuolella, jolloin sen silloiset omistajat olivat Elin ja Jaakko Kossila. Heidän tyttärensä Liisa oli luokkatoverini Kauhajoen Yhteislyseossa. Minuun teki vaikutuksen rakennuksen ylväs ja arvokas olemus ja sen avara pihapiiri.

Myöhemmin talon ulkomuoto pääsi rappeutumaan ja ympäristö jäi hoitamatta, mutta nykyisten omistajien toimesta sitä on alettu kunnostaa ja saattaa entiseen malliinsa. Silloin se toivottavasti taas kertoo tuleville sukupolville esi-isien työstä ja taidoista ja voi jälleen olla eräänlainen maamerkki seudulle.

(Vanhoja kuvia Kauhajoelta)

Kiitokset kirjoittajille, kuvien lähettäjiä ja J. Niemen arkistolle.
Toimituskunta Lea Peltomäki, Timo Panula